

Szanowni Państwo,

z uwagi na coraz bardziej wyrafinowane formy przestępczości z wykorzystaniem skradzionych i zagubionych dokumentów tożsamości, z inicjatywy banków, przy Związku Banków Polskich, został uruchomiony i działa ogólnopolski System **DOKUMENTY ZASTRZEŻONE** (System DZ).

System został stworzony dla ochrony osób, które utraciły swoje dokumenty tożsamości (dowody osobiste, paszporty, prawa jazdy i wiele innych, w tym także karty płatnicze i dowody rejestracyjne) oraz ochrony depozytów bankowych. Tylko w 2008 r. Policja zanotowała ponad 19 tysięcy przypadków posługiwania się dokumentami innej osoby i ponad 30 tysięcy przypadków podrobienia dokumentów tożsamości. W tym samym czasie w Bankach odnotowano ponad 12 tys. przypadków prób dokonania oszustw z użyciem skradzionych lub podrobionych dokumentów na ogólną kwotę ponad 320 mln. złotych. **Każdego dnia przestępcy podejmują kilkadziesiąt prób posłużenia się cudzym dokumentem, przy różnego rodzaju transakcjach.**

Celem upowszechnienia wiedzy o tym jak można przeciwdziałać przykrym konsekwencjom utraty dokumentów Związek Banków Polskich prowadzi Kampanię Informacyjną, której celem jest poszerzenie wiedzy o możliwości i potrzebie zastrzegania w bankach wszystkich utraconych dokumentów tożsamości bez względu na to, czy zostały one skradzione czy zagubione. Zastrzeżeń mogą dokonywać klienci banków, jak również osoby, które nie korzystają z usług bankowych.

Patronat nad Kampanią objęło Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, czynnie wspiera ją także Policja – we wszystkich jednostkach terenowych znajdują się plakaty i naklejki informujące o Systemie DZ – m.in. dzięki temu, w ostatnim półroczu, o połowę wzrosła liczba zastrzeganych dokumentów – i obecnie sięga już **prawie 4.000 dokumentów tygodniowo:**

„Liczba przestępstw z wykorzystaniem cudzego bądź fałszywego dokumentu tożsamości spada w ostatnich latach, jednak nie powinno to być powodem do bagatelizowania problemu. Powinniśmy głośno mówić o konieczności zgłaszania faktu kradzieży dokumentów. Najlepiej, aby zgłaszać to zarówno w banku, jak i na policji. To z pewnością pozwoli na wyeliminowanie wielu prób wyłudzeń i oszustw, uchroni też nas przed wymiernymi stratami.”

Mariusz Sokółowski, Rzecznik Prasowy Komendanta Głównego Policji

Sektor bankowy poszerza usługi zastrzegania utraconych dokumentów tożsamości, traktując je jako bardzo ważny element ochrony interesów konsumentów, a także odpowiadając na zgłaszane w tym zakresie zapotrzebowanie osób poszkodowanych, które nie współpracują z bankami (nie mają rachunków bankowych).

Akcja przyniesie spodziewane społeczne efekty, jeśli będzie powszechna i wspierana przez instytucje zaufania publicznego, obsługujące obywateli w sytuacjach losowych czy zagrożenia bezpieczeństwa.

Biorąc pod uwagę zadania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego, a zwłaszcza zakres zadań działania wydziałów ewidencji ludności, zwracam się do Państwa z uprzejmą prośbą o włączenie się do tej niezwykle pożytecznej społecznie inicjatywy. Współpraca polegałaby na umieszczeniu w urzędach miejskich i gminnych, a zwłaszcza w wydziałach ewidencji ludności, czyli w miejscach najczęściej odwiedzanych przez konsumentów, materiałów informujących, o tym gdzie osoby poszkodowane mogą zastrzec utracone dokumenty tożsamości. Stosowne plakaty, ulotki i naklejki pozwalam sobie dołączyć do niniejszego listu.

Dla mieszkańców niezwykle cennym źródłem wiedzy byłoby także umieszczenie stosownej informacji na stronach internetowych urzędów, a przynajmniej linku do uruchomionego przez Związek Banków Polskich specjalnego serwisu internetowego <http://www.dokumentyzastrzezone.pl>.

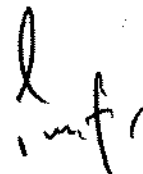
Jestem przekonany, że pomoże to wielu osobom zamieszkującym w Państwa regionie, korzystnie wpływając na bezpieczeństwo wszystkich obywateli.

Pragnę jednocześnie wskazać, iż System DZ działa w trybie on-line, a zastrzeżenia w czasie niemal rzeczywistym są dostępne w szerokiej sieci placówek banków i innych instytucji finansowych, Poczty Polskiej, operatorów telefonii stacjonarnych i komórkowych i innych, które identyfikują obywateli na podstawie dokumentów tożsamości. System stanowi istotne narzędzie wspomagające bezpieczeństwo i pewność obrotu gospodarczego i nie koliduje z przepisami o wydawaniu i unieważnianiu dowodów osobistych. W załączeniu przekazuje odpowiedź na pytania banków w tej kwestii.

Chętnie udzielimy odpowiedzi na wszelkie Państwa pytania. W sprawach prawnych proszę o kontakt z mec. Katarzyną Zajączkowską-Weremczuk (tel. 022/ 48-68-415; e-mail: katarzyna.zajaczkowska@cpb.pl), w pozostałych sprawach z: Panią Agnieszką Szmidt (tel. 22/ 48 68 426; e-mail: agnieszka.szmidt@cpb.pl) lub z Panią Aleksandrą Wierzejską (tel. 22/ 48 68 426; e-mail: aleksandra.wierzejska@cpb.pl).

Licząc na Państwa przychyłność

pozostaje z nacunkiem

Opinia prawna

w sprawie: *zakresu danych przetwarzanych w Systemie DOKUMENTY ZASTRZEŻONE*

Zgodnie z przepisem art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz.U.06.139.993 j.t. z późn.zm.), dowód osobisty podlega unieważnieniu:

- 1) z dniem zawiadomienia o jego utracie, zniszczeniu lub z dniem przekazania przez osobę trzecią znalezionej dowodu osobistego;
- 2) z dniem utraty obywatelstwa polskiego przez jego posiadacza;
- 3) z dniem zgonu jego posiadacza;
- 4) z dniem odbioru dowodu osobistego wydanego w miejsce poprzedniego, z wyłączeniem przypadków, o których mowa w pkt 1 i 6;
- 5) po upływie 3 miesięcy od zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 40 ust. 1 pkt 1, w przypadku niezłożenia przez posiadacza dowodu osobistego wniosku o jego wymianę;
- 6) z dniem upływu ważności dowodu osobistego.

Unieważnienie dowodu osobistego w przypadkach, o których mowa wyżej następuje w formie czynności materialno-technicznej.

Po myśli przepisu art. 42 powołanej ustawy osoba, która utraciła dowód osobisty, jest obowiązana niezwłocznie zawiadomić o tym najbliższy organ gminy lub właściwą ze względu na miejsce pobytu polską placówkę konsularną. Organy te wydają zaświadczenie o utracie dowodu osobistego, ważne do czasu wydania nowego dokumentu, oraz powiadamiają o tym przy użyciu dostępnych środków, w szczególności telefaksu lub poczty elektronicznej, organ, który wydał dowód osobisty, w celu unieważnienia dokumentu.

Osoba, która utraciła dowód osobisty, jest obowiązana wystąpić niezwłocznie o wydanie nowego dokumentu do właściwego organu gminy.

Osoba, która znalazła dowód osobisty innej osoby, jest obowiązana niezwłocznie przekazać ten dokument najbliższemu organowi gminy, Policji lub innemu organowi administracji publicznej. Organy te przekazują niezwłocznie dowód osobisty organowi, który go wydał, w celu unieważnienia dokumentu.

Osoba, która znalazła dowód osobisty innej osoby, może, bez zbędnej zwłoki, przekazać ten dokument posiadaczowi dowodu osobistego. W tym przypadku posiadacz dokumentu może również zawiadomić organy, o których mowa w ust. 1, o utracie dowodu osobistego, w celu jego unieważnienia.

W razie znalezienia własnego dowodu osobistego zgłoszonego jako utracony należy niezwłocznie zwrócić go organowi, który wydał ten dokument.

Osoba, która utraciła obywatelstwo polskie, jest obowiązana zwrócić niezwłocznie dowód osobisty organowi, który wydał ten dokument, albo właściwej ze względu na miejsce jej pobytu polskiej placówce konsularnej.

Art. 42 i 43 powołanej ustawy zmienione zostały przez art. 1 pkt 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. (Dz.U.08.195.1198) zmieniającej ustawę z dniem 1 stycznia 2009 r.

Informacja o zastrzeżeniu dokumentu tożsamości umieszczona w Systemie DOKUMENTY ZASTRZEŻONE jest niemalże w czasie rzeczywistym widoczna dla wszystkich uczestników Systemu. Taka funkcjonalność Systemu daje pełne bezpieczeństwo osobie, która utraciła dokument tożsamości i dokonała jego zastrzeżenia w Systemie DOKUMENTY ZASTRZEŻONE.

Mając powyższe na uwadze jest uzasadnione zastrzeżenie utraconych dokumentów w Centralnej Bazy Danych Systemu DOKUMENTY ZASTRZEŻONE, nawet jeżeli dokument został unieważniony.

Zakładając przestrzeganie przepisów ustawy, istnienie zastrzeżenia utraconego dowodu osobistego w Systemie DZ spełnia swoje funkcje w zakresie bezpieczeństwa i ochrony osoby, przed nadużyciami na jej niekorzyść (długotrwałe procesy wyjaśniające z różnymi instytucjami i firmami).

Można także hipotetycznie założyć, że osoba która odnalazła utracony dowód osobisty nie zwróci go właściwemu organowi. Wtedy istnienie informacji o zastrzeżeniu tego dokumentu spełnia swoje podstawowe funkcje prewencyjne, uniemożliwiając posłużenie się tym dokumentem przez osobę nieuprawnioną.

Dodatkowo wyjaśniam, że zgodnie z przepisami znowelizowanej ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych (art.44h i 44i), MSWiA nie ma możliwości przekazywania danych do innych systemów.

Przepisy te zezwalają natomiast na odpłatne udostępnianie danych na wniosek zainteresowanego podmiotu, po wykazaniu interesu prawnego i po spełnieniu ustawowo określonych warunków organizacyjno-technicznych gwarantujących bezpieczeństwo danych oraz ich wykorzystanie zgodne z celem uzyskania. Udostępnianie danych odbywać się będzie po uzyskaniu zezwolenia w drodze teletransmisji danych na zasadzie weryfikacji, czyli porównania przekazanych danych z danymi ze zbioru PESEL i ewidencji wydanych i unieważnionych dowodów osobistych.

Dlatego też Związek Banków Polskich po uchwaleniu ustawy podjął uzgodnienia z MSWiA w celu określenia technicznych i finansowych warunków uzyskiwania danych z ewidencji wydanych i unieważnionych dowodów osobistych (trwa proces uzgadniania warunków porozumienia o współpracy). Zamierzeniem ZBP jest wpracowanie takiej formuły by poprzez System DZ banki miały zapewniony dostęp bez potrzeby dokonywania jakichkolwiek zmian w systemach informatycznych banków. Informatyczne rozwiązania dostosowawcze byłyby wykonane po stronie ZBP na styku z bazami MSWiA.

Do tego czasu jednak należy dołożyć wszelkich starań, aby informacje o utraconych dokumentach, w interesie osoby, do których dokument należał, były udostępniane w celach prewencyjnych.

Sporządziła:

Katarzyna Zajązkowska – Weremczuk
radca prawny